

הנחת 31 ח"ג

אולם הגר"מ זצ"ל לא סמך על היתר זה בלבד אלא הוסיף מטעם אחר לגמרי, דהנה ברמב"ם ובשו"ע כתוב שרק תער אסור, סכין שחותך, אבל דרך משל אם תקח שתי כוסות של זכוכית עגולות ושער באמצע ותשפשף אחת בחברתה אלף פעמים - השער יטחן ויפול, אבל תער לא הו'. וזהו ממש המכונת גילוח - שאין כאן תער אלא טחינה ע"י שדוחק אחד ע"ג חבירו, וכך כתבו לנו בית הרושת רעמינגטאן כשכתבנו להם שיתארו איך עובדת מכונת הגילוח שלהם,

ובן מה שנאמר לי בשם הגאון החו"א ז"ל, הציא הגר"מ שליט"א הנ"ל, שסיפר לו עד נאמן ממנוייני כולל פונדו, ה"ה המופלג צתו"י הרב נח צרמון שליט"א, ששאל בעצמו פי החו"א ז"ל, אם נכון השמועה שהוא פסק שירא שמים יש לו לזוהר שלא לגלח במכונה חלקטרי, והשיב שלא נכון, רק זהו איסור לכל אחד, ולא לירא שמים לצד, וע"ז שאל עוד, אולי יש לחלק, ובמכונה "שיק" לצד יש לאסור והשיב שכבר עשה נסיונות במכונות גילוח, שלכלך היד בדיו, וגילח במכונה, ונעשה נקי במקומות שונים, וע"כ מוכח שנוגע בצער, והוא כתער, ויש לאסור ככולהו עכ"ד. וכן מעידים כמה בני תורה עדים מהימנים, שרבינו החו"א ז"ל אסר מדינא להתגלח בהן מכונות, (והורה שאסור להמליץ לאחר מפני איסור לפני עור), ושמעתי שגם ש"צ הג' ר' אהרן קאטלער ז"ל פסק בהיתר להתגלח במכונות חלקטרי עכ"ל

שהשרת השיער נעשית ע"י טחינתו ונמצא שתער אין כאן וחיתוך אין כאן

33 ע"פ 1872

וכשת"ח אחד שאל את הגר"מ זצ"ל, אם יש צד להחמיר שלא כהיתר שלו בענין מכונת גילוח. וענה לו שהוא כמו אותו צד שיש להחמיר שלא לחתוך חלות בשבת משום קוצר!!

35 הליכות שלמה

אולם גם בלא כל החששות הללו היתה דעתו כי הראוי והנכון הוא לגלח הזקן, ובפרט לבני תורה, והתבטא פעם בפני אחר "השאר נא את צורתך כפי שעשאה הקב"ה". ואף חרג כמה פעמים ממנהגו, וביקש ממקורביו (שהיו כבר נשואים) שיארתו לגלח זקנם. מלבד שהעיר איך מחמירים בכל הדברים ואילו בזה אין חוששין למשיב הצ"צ (ליובאוויטש, חו"ד סי' צ"ג) דאית ב"י משום לא ילבש, הגם דדברי חירוש הם. 35. תשו"ר כתיי (מאור השבת ח"ב עמ' תקפח"ט) וכתבי תלמידים. 36. וכ"ה במ"ב שם

34 אמת 1872

ע"ד המכונת גילוח, אין זו חומרא בעלמא אלא דברהם שיש בהם ממש ובודאי מחויבים דיירי בני ברק להתנהג ע"פ הוראת הפוסקים דהתם, ובאמת לא אדע אם גדולי אמריקא החירו להדיא ויתכן ששחקו מפני שלא שאלום והיו כמעלימים בידעם שלא יתקבלו דבריהם. ומה שה"י מקובל מהדורות שעברו, הלאו במשך הזמן נתחדשו הרבה תיקונים במכונות ואפשר שע"י התיקונים נאסר הגילוח בהם וא"כ בכה"ג קשה לסמוד על המסורה.

וכן יש להורות למעשה שאין זה סתם חומרא, וכחוד שרוצה להחמיר על עצמו שלא להשתמש במכונת גילוח אין להודיו לגעור בו ולומר עליו שהוא מחפש חומרות בעלמא - מפי השמועה.

36 ע"פ 1872

ושמעתי שמה שהגר"מ זצ"ל לא רצה לכתוב תשובה ב"אגרות משה" להתיר את השימוש במכונת גלוח, הוא מטעם שהיה סובר שהגם שאין כאן לאו של השחתה מ"מ צורת היהודי הוא רק בזקן!

37 הליכות שלמה

חלק מן הדיו, ולכן אין לסמוך כלל על אותו היתר. ואף המתגלחים בכל יום, אמר רבנו דנראה ולהלכה יש לחוש לדעת החת"ם (חאו"ח סי' קנ"ד) שעוברים בלאו דגילוח גם בכה"ג דאין בהם עדיין שיעור שער, ודלא כהגוב"ת יו"ד סי' פ'. ובתשובה לשואלים היה רגיל לומר: הרי אפשר להוריד

38

הליכות 1872

בהם לחול גם לא לגניזת שערות (וצ"ב אם יש בכלל יסוד בקדמונים ובזוה"ק לגנוז שערות הזקן כדבר שבקדושה, או שזהו רק סלסול שנהגו קדושי עליון לעצמם, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול).